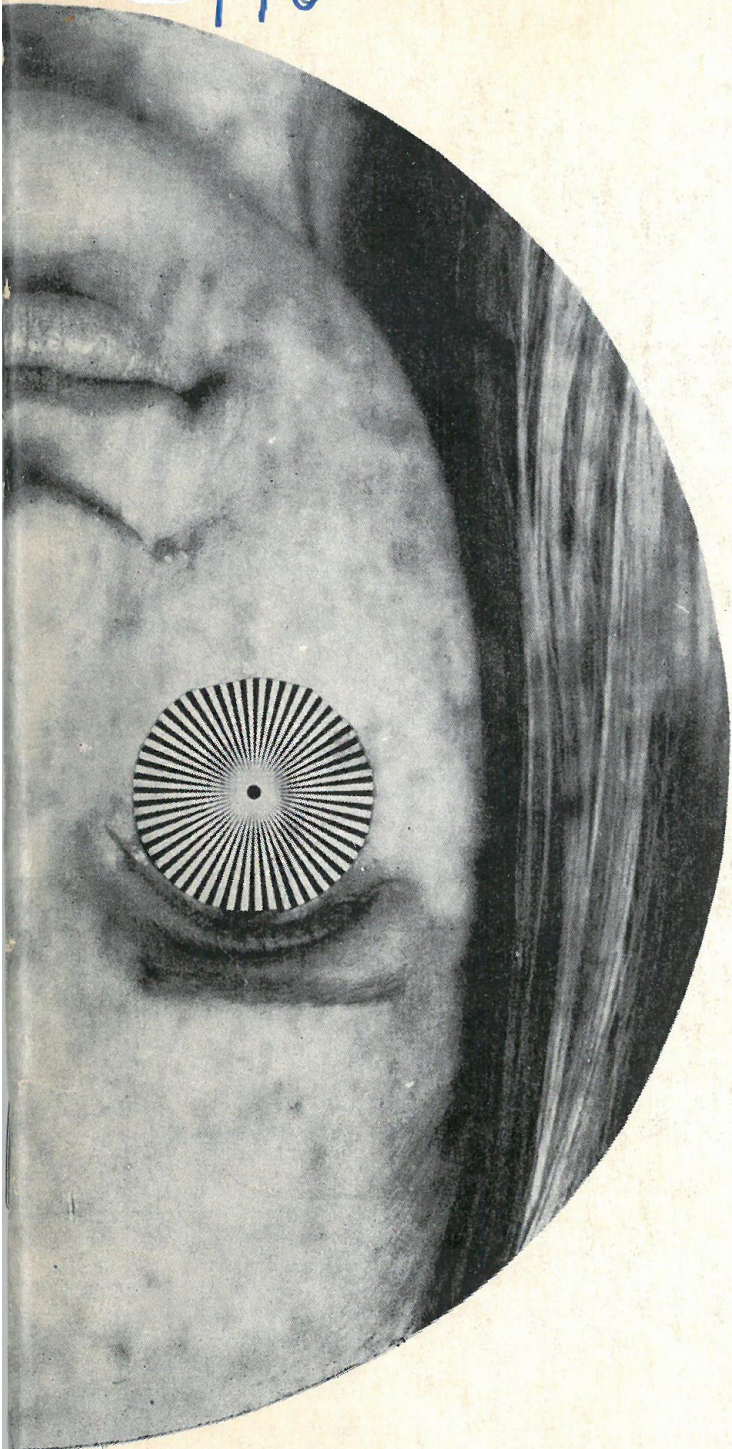
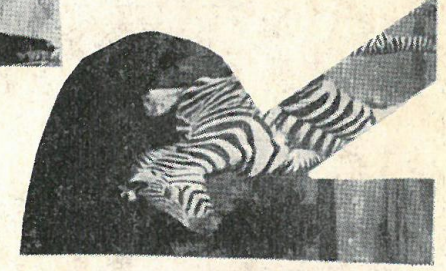
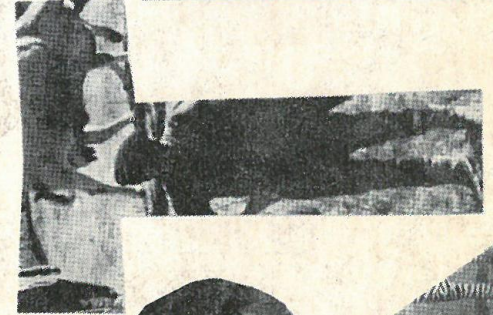
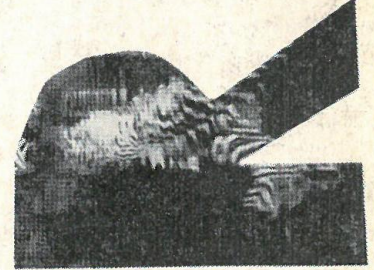
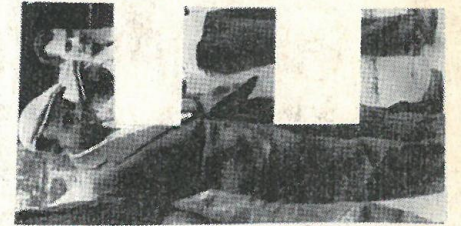

6/1970zach

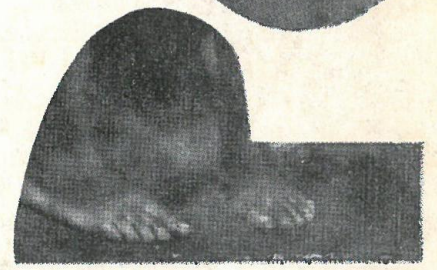
6/1970

17

17

ZWIĄZEK
POLSKICH ARTYSTÓW
FOTOGRAFIKÓW
CENTRALNE BIURO
WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

OGÓLNOPOLSKA
WYSTAWA
FOTOGRAFII
ARTYSTYCZNEJ

PORTRET

LUTY — MARZEC
1970

WARSZAWA
„ZACHĘTA”
PLAC MAŁACHOWSKIEGO 3

CENTRALNE BIURO
WYSTAW ARTYSTYCZNYCH
Warszawa, pl. Małachowskiego 3
Wydział Instruktorsko-Oświatowy
Tel. 27-69-09

KOMISJA KWALIFIKACYJNA

Edward Hartwig
Adam Johann
Wiesław Prażuch

KOMISARZ WYSTAWY

Zygmunt Szargut

Można zaryzykować twierdzenie, że fotografia artystyczna zaczęła się od portretu. Początkowo był to portret statyczny, co wynikało zarówno z możliwości technicznych jak i z wpływów stylistycznych ówczesnego malarstwa. Oficjalny portret XIX w., malarstwo prerafaelitów angielskich, impresjonizm i secesja to wzory, które formowały kształt obrazu fotograficznego aż do czasów międzywojennych. Trudno byłoby wydzielić ściśle chronologiczny zakres oddziaływania wymienionych tu stylizacji. Cechuje je pewne opóźnienie w stosunku do malarstwa i mieszają się one lub występują obok siebie. Wydaje się jednak, że wpływy te — tak zwykle akcentowane we wszelkich opracowaniach historycznych — mają znaczenie drugorzędne. Są właściwie częścią dekoracji, którą fotograf ustawia w swoim atelier, na równi z draperią tła i akcesoriami mającymi stworzyć wrażenie naturalnego otoczenia, w którym model przebywa, lub mógłby przebywać ze względu na swą społeczną pozycję. Zatem i przyjęty w pewnych sferach styl, czy kierunek malarstwa, zaakcentowany w zdjęciu, stwarza naturalny klimat. Oczywiście rozumowanie to nie jest pozbawione uproszczeń. Jeżeli bowiem trudno byłoby mówić o wkładzie fotografii w widzenie impresjonistyczne, powinien być

brany pod uwagę jej udział w formowaniu stylu l'art nouveau czy secesji. Istotne jednak dla całego okresu rozwoju fotografii portretowej od połowy XIX wieku do drugiego dziesiątka lat wieku XX jest zapatrzenie w malarstwo i naśladowanie jego kierunków. Skłaniała do tego nie tylko potrzeba wytworzenia odpowiedniego klimatu artystycznego, ale również — i może właśnie w mierze decydującej — techniczne ograniczenia fotografii ówczesnej, uniemożliwiające wyklarowanie się tych cech, które dziś stanowią o jej istocie. Dopiero rozwój optyki, a przede wszystkim wielki postęp w produkcji materiałów bromowych stworzył podstawy techniczne nowoczesnej fotografii.

Fotografia prasowa, szybko rozwijająca się na początku XX w. była kolebką fotoreportażu, którego najżywszy rozwój przypada na lata międzywojenne i czas ostatniej wojny. Jego zupełnie inny sposób oglądania świata, szacunek dla zdarzeń, sprowadzenie czynności fotografa do wrażliwej obserwacji rzeczywistości i powierzenie reszty aparatom i procesowi chemicznemu, zrewolucjonizował i fotografię portretową. Powstał nowy wizerunek człowieka prawdziwego w jego autentycznym otoczeniu, nie poprawiany, nie dopasowywany do ram stylistycz-

nych, z wyrazem twarzy i gestem uchwyconym krótką ekspozycją — już nie komponowany obraz, lecz relacja faktu, utrwalona chwila słabości lub uniesienia, przemijająca, ale prawdziwa.

Po drugiej wojnie światowej reportaż fotograficzny i fotografia, która powstała pod jego wpływem święciły triumf powszechnej aprobaty, a oznaczać to mogło tylko konieczność dalszych poszukiwań. Powrót do pozy i stylizacji rozpoczął się w kręgach fotografów współpracujących z wydawnictwami wielkich magazynów. Szczególnie fotografia mody stworzyła pole dla najniezwyklejszych pomysłów, w których sztuczność wyniesiona została do rangi środka wyrazu artystycznego. Mistrzowie tej manieri doszli do niebywałej finezji układu i techniki zdjęć, ale fotografia ta zyskała znaczenie chyba tylko komercyjne.

Wielką próbę odnowy warsztatu fotograficznego stanowią wszelkie poszukiwania, których celem jest wyjście poza czyste dokumentowanie. Wyobraźnia wyprzedza tu obserwację i często kieruje nią, albo koryguje jej wyniki ex post. Jako rezultat powstają montaż, multiekspozycje, multiplikacje, specjalne asamblaże, albo nawet opracowania, które należy uznać za działania graficzne. Postać człowieka zaj-

muje w tych próbach miejsce niezwykle ważne, jako że zmierzają one do głębszego zaangażowania fotografii w sprawy ludzkie. Nie zawsze jednak chodzi tu o portret w tradycyjnym znaczeniu tego słowa. I właśnie to znaczenie zostaje znakomicie poszerzone. Na wystawie eksponowane są, obok bardziej tradycyjnie potraktowanych zdjęć a także obok fotografii o charakterze reportażowym, portrety, które znajdują się na pograniczu przyjętych określeń tego gatunku, ale może właśnie one, przez odniesienie się do osobowości autora, nie tylko jego sposobu widzenia, ale i jego myśli, intuicji, uczuć — trafniej ujmują obraz człowieka.

Wystawa ta jest nie tylko prezentacją dorobku artystów fotografików w dziedzinie portretu. Jest ona także demonstracją wszystkich tendencji artystycznych, które dają się u nas zaobserwować. Na podkreślenie zasługuje fakt, że choć dotychczas nie udało się nam stworzyć rodzimej szkoły portretu, jest to dziedzina ciągle żywotna. I dawniej, i dziś obfituje fotografia ta w indywidualności wielkiej miary, uprawiana jest przez wszystkie pokolenia i wszystkie one wnoszą doń piętno swojego czasu.

Zbigniew Dłubak

SPIS PRAC

Ildefons Bańkowski

Bydgoszcz

1. Dorota
2. Zena

Piotr Barącz

Warszawa

3. × × ×
4. × × ×
5. × × ×
6. × × ×
7. × × ×

Henryk Bietkowski

Warszawa

8. „Pasja” Pendereckiego — próba orkiestry
9. Z cyklu: Schody Hiszpańskie — Ona

Liliana Bilińska

Warszawa

10. Pisarz
11. Alfons Karny

Benedykt Jerzy Dorys, Xawery Dunikowski

Tadeusz Biliński

Warszawa

- 12. Koneserki z Nowego Targu (kolor)
- 13. Sława Przybylska (kolor)
- 14. Mulatka (kolor)
- 15. Portret Kaliny Jędrusik (kolor)
- 16. Portret makabryczny (kolor)

Anna Chojnacka

Katowice

- 17. Portret zbiorowy

Mieczysław Cieślak

Warszawa

- 18. Nosy
- 19. Mira Zimińska-Sygietyńska
- 20. Starzy przyjaciele

Jerzy Lewczyński, Z cyklu: We dwoje — Rzeźbiarz ludowy z Rzeszowskiego

Kazimierz Czapiński

Warszawa

21. Nieznajoma

22. Matka

23. Aznavour

Kazimierz Czobaniuk

Wrocław

24. × × × (solaryzacja)

Michał Diament

Wrocław

25. „M” II

26. „N” III

27. „D.Z.”

Benedykt J. Dorys

Warszawa

28. Mieczysław Jastrun

29. Prof. Zbigniew Drzewiecki

30. Tadeusz Kulisiewicz

31. Zbigniew Turski

32. Xawery Dunikowski

Ryszard Mariański, W lesie

Halina Dorys

Warszawa

33. Portret P. M.

Lucjan Fogiel

Warszawa

34. Henryk Tomaszewski

Marian Gadzalski

Warszawa

35. Portret wiejski

36. Witold Małcużyński

Olgiert Gałdyński

Toruń

37. Marek Żuławski

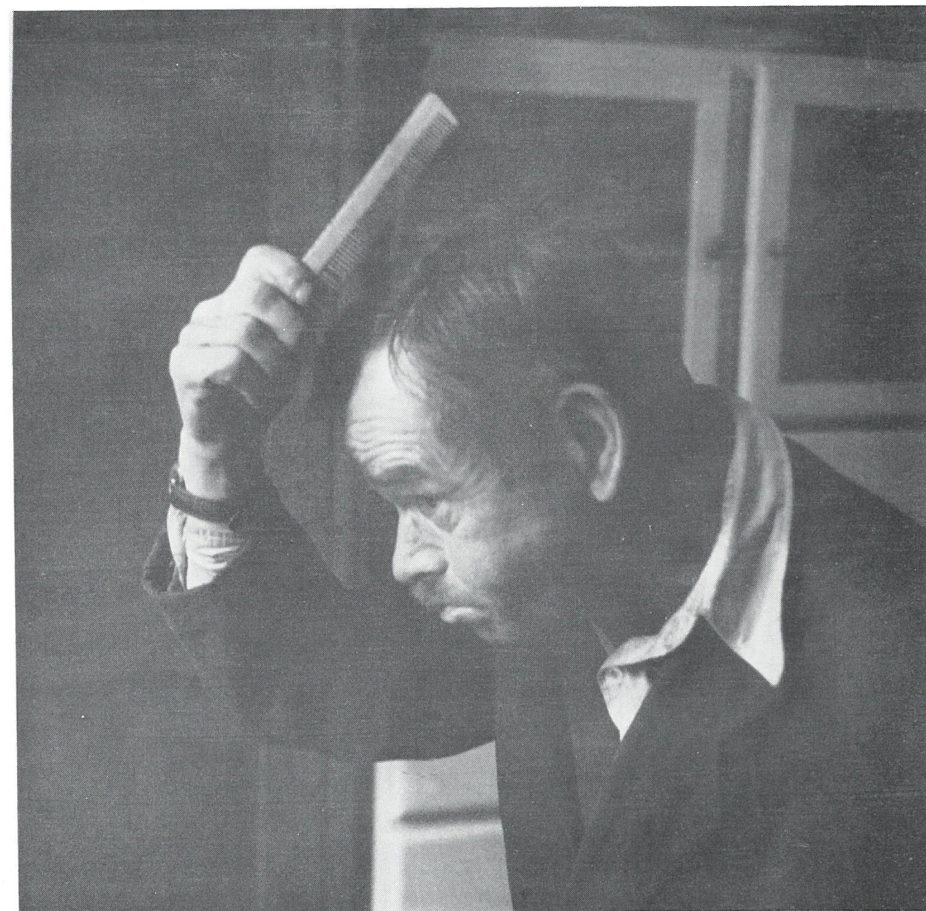
Zygmunt Gamski

Warszawa

38. Z cyklu: Żołnierskie twarze — Godzina „0”

39. Z cyklu: Żołnierskie twarze — Saper

40. Z cyklu: Żołnierskie twarze — Bój

Wiesław Prażuch, Nikifor

Kazimierz Gargul,

Bielsko-Biała

41. Na trasie

42. Motocyklista

Antonina Garnuszevska

Warszawa

43. Sztukator

44. Henryka

Krystyna Gorazdowska

Zakopane

45. Witkacy (interpretacja), (solaryzacja)

Edward Grochowicz

Warszawa

46. W muzeum

47. Studencka para

48. × × ×

49. × × ×

50. Turyści

51. Kolejarz

Andrzej Lachowicz, Portret permanentny

Włodzimierz Grodecki

Warszawa

- 52. „Nie przynoś mi kwiatów dziewczyno”
- 53. Z cyklu: Autoportret — Mój dom
- 54. Z cyklu: Autoportret — Moja miłość
- 55. Z cyklu: Autoportret — Moja płyta

Edward Hartwig

Warszawa

- 56. Tryptyk — Solista baletu
- 57. Portret artystki
- 59. Portret w plenerze II
- 60. Profil I
- 63. Portret W. Hasióra
- 64. Portret pani X
- 66. Egipcjanki
- 69. Portret z papierosem
- 71. Czarny solista
- 73. Portret tancerza

Marian Kucharski, Z cyklu: Portrety z wyobraźni — Cybernetyk II

Helena Hartwig

Warszawa

- 75. Szczęśliwa matka
- 76. Rodzina
- 77. Starość i młodość
- 78. Uśmiech
- 79. Ewa

Ewa Hartwig-Fijałkowska

Warszawa

- 80. Z cyklu: Nigeryjskie dzieci I
- 81. Z cyklu: Nigeryjskie dzieci II
- 82. Z cyklu: Nigeryjskie dzieci III
- 83. Nigeryjska rodzina

Henryk Hermanowicz

Kraków

- 84. Jalu Kurek
- 85. Konstanty Ildefons Gałczyński
- 86. Jan Parandowski

Marek Karewicz, Wylamać się

Marek Holzman

Warszawa

- 87. Tadeusz Kotarbiński
- 88. Zygmunt Latoszewski
- 89. Kazimierz Wyka

Maksymilian Jankowski

Gdańsk

- 90. Portret z topolami

Róża Jura

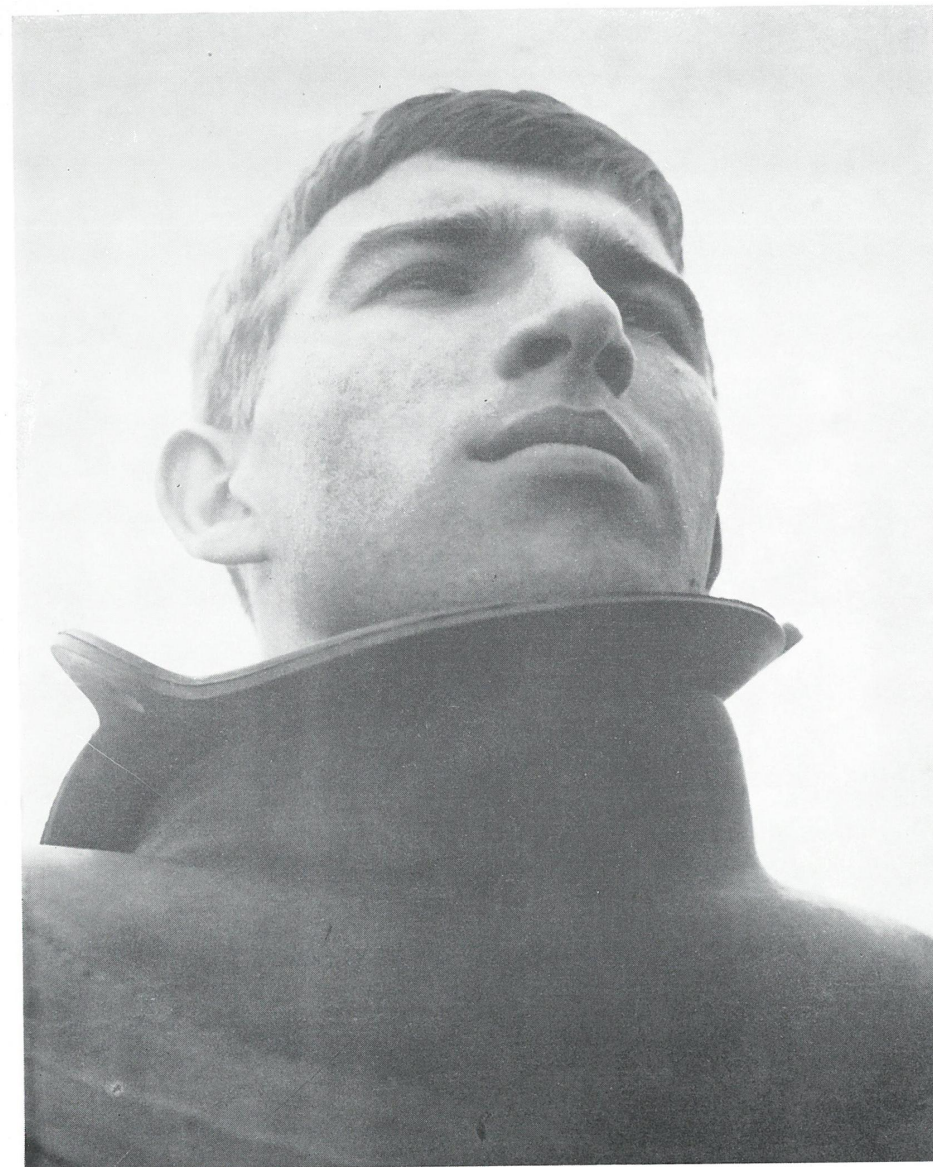
Bielsko-Biała

- 91. Castro

Wacław Kapusto

Olsztyn

- 92. Władysław Gomułka
- 93. Józef Cyrankiewicz
- 94. Władysław Gomułka i Józef Cyrankiewicz

Wiesław Zieliński, Portret nurka

Marek Karewicz

Warszawa

- 95. John
- 96. Leader
- 97. Basowy
- 98. Wyłamać się

Eustachy Kossakowski

Warszawa

- 99. × × ×
- 100. × × ×
- 101. × × ×
- 102. × × ×

Romuald Kowalik

Łowicz

- 103. Homo politechnicus

Tadeusz Kowalski

Warszawa

- 104. Samotna
- 105. Nieznajoma
- 106. Antek
- 107. Pan w kapeluszu

Jan Weselik, Dyptyk o sobie — Status quo

Marian Kucharski

Poznań

108. Z cyklu: Portrety z wyobraźni — Cybernetyk II

109. Z cyklu: Portrety z wyobraźni — Kaznodzieja

Natalia Lach-Lachowicz

Wrocław

110. Bekwarek

111. Rytm

112. Dialog

113. Topografia twarzy

114. Edward — Michał

115. Pochwała rodziny

Andrzej Lachowicz

Wrocław

116. June I

117. June II

118. Portret permanentny

119. Wieloznaczność

120. Portret uśmiechniętej

Edward Grochowicz, W muzeum

Jerzy Lewczyński

Gliwice

121. Z cyklu: We dwoje—Beksińscy z Sanoka
122. Z cyklu: We dwoje—Rzeźbiarz ludowy z Rzeszowskiego

Wiesław Maciejewski

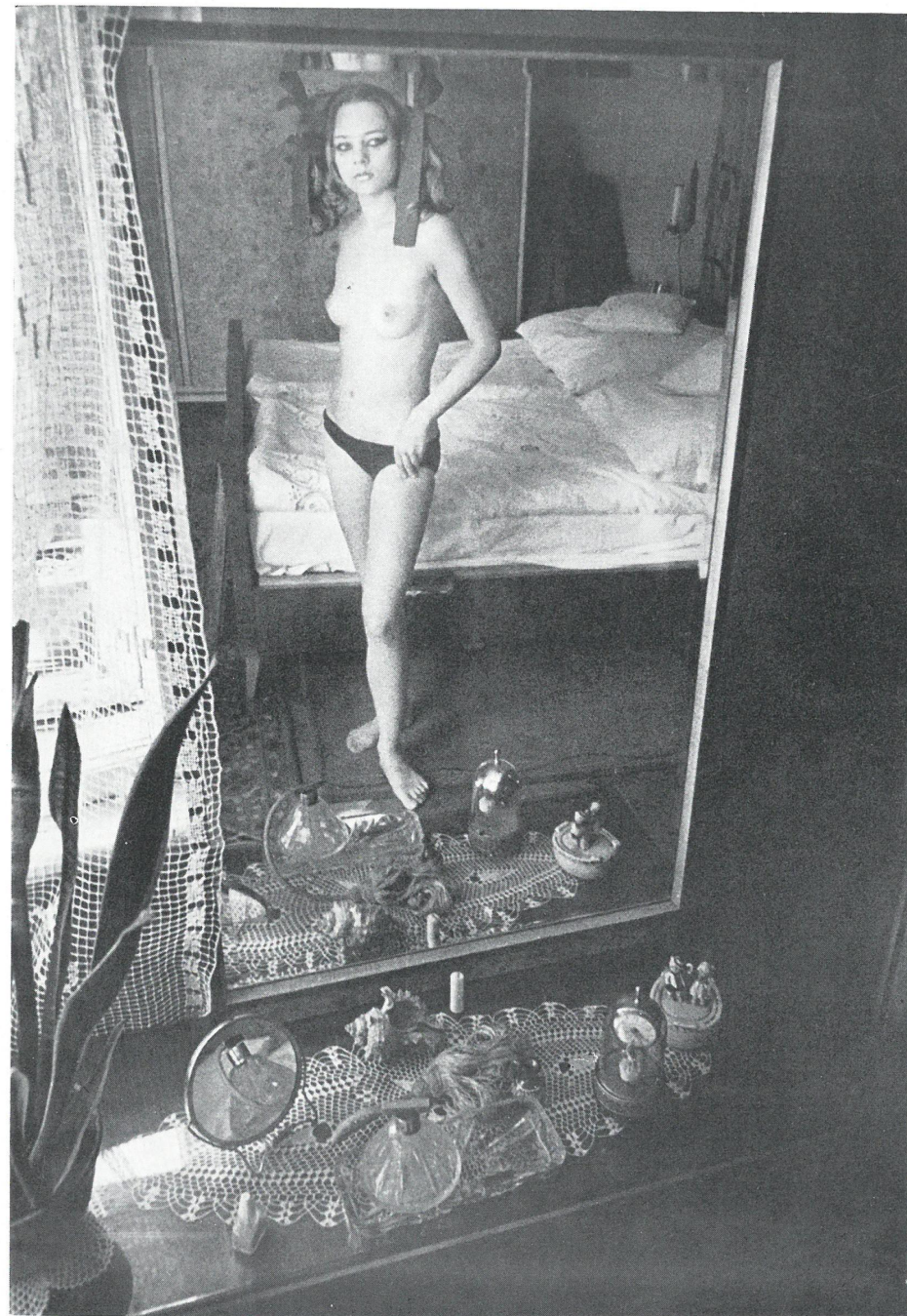
Łódź

123. Krystyna
124. Emerytka
125. Ciekawość

Krzysztof Majchert

Warszawa

126. Rozmowa
127. Jan Krenz
128. × × ×
129. × × ×
130. × × ×
131. Chirurdzy

Tadeusz Płaszewski, O każdej porze dnia

Andrzej Majchrzak

Koszalin
132. Ona

Henryk Makarewicz

Nowa Huta
133. Wytapiacz

Ryszard Marjański

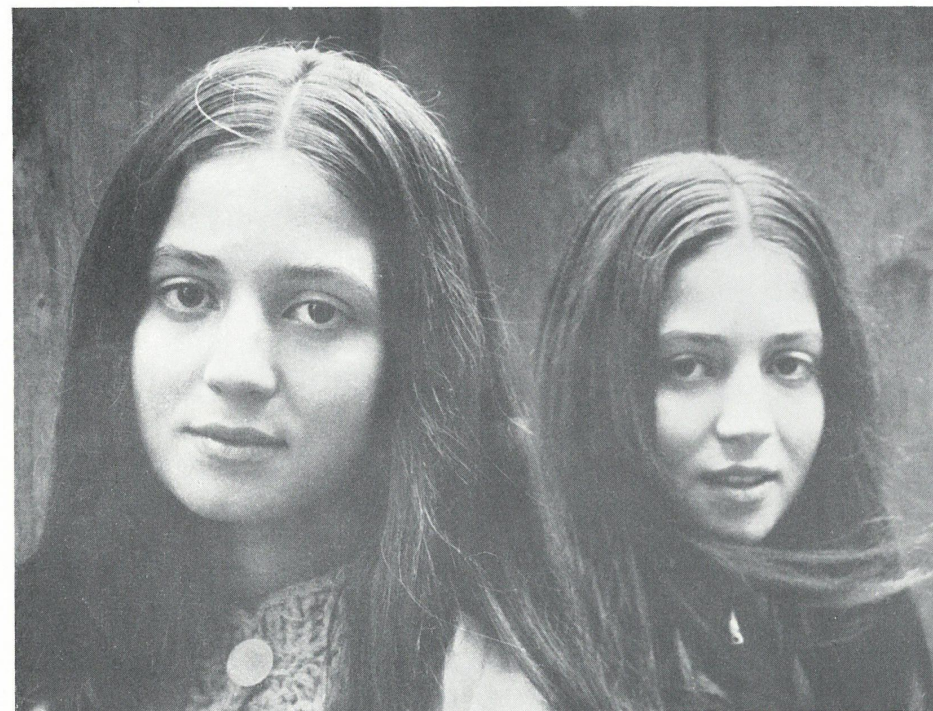
Warszawa
134. Obrachunki
135. Gospodyni
136. W lesie

Irena Elgas-Markiewicz

Kraków
137. Portret rzeźbiarza

Andrzej Millak

Warszawa
138. Halama

Zofia Rydet, Katarzyna

Józef Myszkowski

Poznań

139. Maciej

140. × × ×

Maksymilian Myszkowski

Poznań

141. Mirka

142. Mistyk

Zofia Nasierowska

Warszawa

143. Portret Joasi

144. Grażyna

145. Marysia

146. Magda

147. Portret Stanisława Różewicza

Wacław Nowak

Kraków

148. Ewa

149. Maj

Zofia Nasierowska, Grażyna

Paweł Pierściński

Kielce

- 150. Magda
- 151. Twarz II

Tadeusz Płaszewski

Kraków

- 152. Teresa
- 153. Cykliści
- 154. Portret pani Eli
- 156. Portret Wieśni
- 157. Plewińscy
- 158. Portret szlachcianki
- 161. O każdej porze dnia
- 162. Po pracy
- 163. Portret z ptaszkiem i wieńcem
- 171. Pani w lustrze

Wiesław Prażuch

Warszawa

- 172. Witold Małcużyński
- 173. Prof. Wojciech Świętosławski
- 174. Dürrenmatt
- 175. Prof. Stanisław Leszczycki
- 176. Adolf Dymsha
- 177. Prof. Witold Doroszewski
- 178. Prof. Bronisław Darski
- 179. Prof. Michał Kalecki
- 180. Nikifor

Edward Hartwig, Portret pani X

Andrzej Pukaczewski

Łódź

181. Portret biały

Józef Robakowski

Łódź

182. Okularnik (kolor)

183. Profil (kolor)

Zofia Rydet

Gliwice

184. Mateusz

185. Kasia

186. Prządka

187. Katarzyna

Jarosław Stanisławski

Poznań

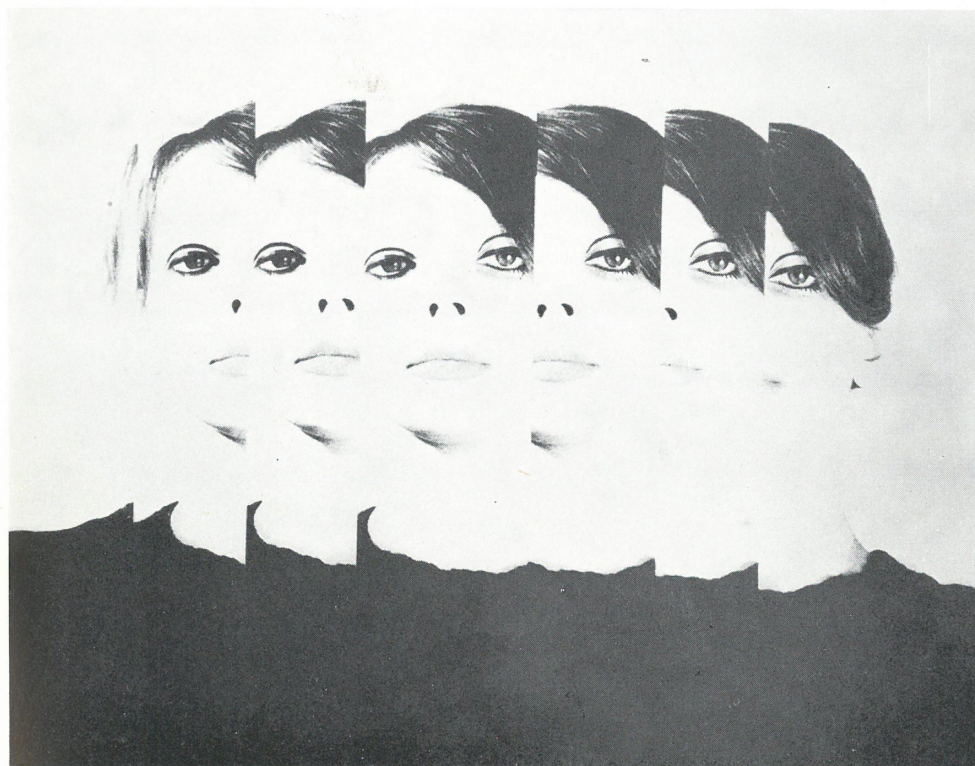
188. Kумы

Bogusz Steinborn

Warszawa

189. Bichromia (kolor)

190. Piú forte (kolor)

Natalia Lach-Lachowicz, Rytm

Tadeusz Sumiński

Warszawa

191. Pani D. Z.

Stanisław Syndoman

Warszawa

192. Radosna

193. Strzelecki egzamin

194. Chłopcy malowani

Zygmunt Szargut

Warszawa

195. Maria Kuncewiczowa

196. Xawery Dunikowski

197. Jan Parandowski

Stanisław Terlecki

Warszawa

198. Antoni Wit

Michał Diament, „D.Z.”

Tadeusz Trepanowski

Olsztyn

199. Na corridzie

200. × × ×

201. Kwiat wiśni

Zdzisław Walter

Łódź

202. Prof. Tadeusz Kulisiewicz

203. Pani W.

Stanisław Wasilewicz

Dzierżoniów

204. Patrycja

Jan Weselik

Warszawa

205. Dyptyk o sobie—status quo

206. Dyptyk o sobie—multiplicatus

207. Dziwna głowa

208. Zośka

Roman Wesołowski

Kraków

209. Prof. dr J. Garbaciak

Jerzy Wierzbicki

Warszawa

210. Jędrzej Bednarz

211. Z cyklu: Ludzie pracy—Portret podwójny

212. Z cyklu: Ludzie pracy—Kolejarz I

213. Z cyklu: Ludzie pracy—Kolejarz II

Grażyna Wyszomirska

Poznań

214. Dyrygent

Dariusz Wszyński

Warszawa

215. Portret hokeisty

Marian Zaleski

Warszawa

216. × × ×
217. Ratownicy
218. Pan S. K.

Daniel Zawadzki

Kraków

219. × × × (kolor)
220. × × × (kolor)

Andrzej Zborski

Warszawa

221. Andrzej Markowski dyrygent
222. Witold Rowicki dyrygent
223. Jan Krenz dyrygent

Wiesław Zieliński

Warszawa

224. Tamara
225. × × ×
226. Leokadia Bielska-Tworkowska malarka
227. Portret nurka
228. Sędzia ringowy
229. Portret mnicha prawosławnego

Zbigniew Zugaj

Lublin

230. × × ×

Zbigniew Żukowski

Warszawa

231. Portret węglarza
232. × × ×
233. × × ×

Projekt ekspozycji, plakatu i opracowanie graficzne katalogu: Marian Bogusz
Redakcja katalogu: Ada Potocka
Nakład: 600 egz.

DRP. Zam. 2369 P-52

Cena zł. 10.—

